

Ігор СИТИЙ (Чернігів), Олесь ФЕДУРУК (Київ)

ДО РОДОВОДУ КУЛІША

Про генеалогію Пантелеймона Куліша відомостей небагато. Першоджерельний матеріал зібрано у працях Олександра Лазаревського¹, Івана Абрамова² та Євгена Нахліка³, а також у довіднику козацької старшини Володимира, Ірини та Олени Кривошеїв (поклик див. далі). Решта публікацій до цього питання не додають нічого нового⁴.

Розвідка Лазаревського базувалася на документах, з якими Яків Куліш – рідний брат Пантелеймонового діда – звернувся до новгород-сіверського депутатського зібрання з проханням надати йому дворянський титул. За одним документом, датованим 1710 р., Кулішів прапрадід військовий товариш Михайло Кулішенко отримав у заставу майно воронізького мешканця. Інший від 1759 р. потверджує обрання сотенним отаманом Якового батька – Івана Куліша. Третій є указом про відставку 1781 р. з посади курінного отамана, яку той посів 1773 р., самого Якова. Згідно з цим документом, курінним отаманом у Воронежі був й Іванів старший брат Дем'ян, який у цьому званні помер після нього. Яків з відставкою отримав чин сотенного старшини, а

¹ А. Л[азаревский]. Предки П. А. Кулиша // Киевская старина. – 1898. – Сентябрь. – Отд. II. – С. 62–65. Передрук: Лазаревский А. Очерки, заметки и документы по истории Малороссии. – К., 1899. – [Т.] V. – С. 81–85.

² Абрамов І. С. Розшуки про П. О. Куліша й його батьківщину // Науковий збірник Ленінградського товариства дослідників української історії, письменства та мови. – К., 1931. – [Т.] III. – С. 45–51; його ж. Дед П. А. Кулиша // Киевская старина. – 1905. – Май. – Отд. II. – С. 157. Останню публікацію без пояснення, що нотатка містить помилкову інформацію, передруковано у збірнику праць дослідника: його ж. З історії та культури селища Вороніж: Фольклорно-етнографічні та краєзнавчі нариси / Упор., передм. і прим. С. В. П'ятаченка. – Суми, 2007. – С. 83.

³ Нахлік Є. Пантелеймон Куліш: Особистість, письменник, мислитель: У 2 т. – К., 2007. – Т. 1. – С. 12–15.

⁴ Про родовід Куліша на основі друкованих джерел писали невтомний краєзнавець із Шостки Віктор Терлецький у монографії “Розіллось по ріднім краю: П. Куліш у взаєминах із земляками” (Суми, 2006), воронізький краєзнавець Микола Андрєс у газетних публікаціях “Где жили предки П. А. Кулиша?” (Советское Полесье [Шостка]. – 1989. – 12 сент. – С. 3), “Новое о предках П. А. Кулиша” (там само. – 10 окт. – С. 3). У кількох виданнях розтиражовано статтю “З генеалогії Пантелеймона Куліша” київських істориків Марії Дмитрієнко і Валерія Томозова (Історичний календар '97. – К., 1996. – С. 54–55; Українське слово. – 1996. – № 3. – 18 січня. – С. 13; Вісті Борзнянщини. – 1998. – 13 червня). Останнім була відома тільки публікація Лазаревського.

його брат Андрій (дід Пантелеймона), як зазначалося в родословній, “без чина умре”, звідки видно, що він, мабуть, був рядовим козаком. У постанові новгород-сіверського депутатського зібрання, яку цитує Лазаревський, фігурують брати Яків (34 роки) й Андрій (27 років). Останній був одружений із Єфимією, дочкою значкового товариша Григорія Латиша, і мав дітей – п’ятирічного Олександра (Пантелеймоного батька) і трирічного Романа. Дослідник подав такі дати народження: Олександра Андрійовича – 1781 р. (помер 8 січня 1847 р.⁵), а його сина Миколи від першої дружини Марії – 1803 р.

Абрамов ці відомості істотно доповнив. У нотатці “Дед П. А. Кулиша”, опублікованій 1905 р. в “Киевской старине”, за документом парафіяльного архіву воронізької Соборно-Михайлівської церкви, датованим 1788 р., він встановив, що в Якова Івановича Куліша (35 років) була дружина Марія Григорівна (35 років) і діти Єфросинія (16 років) та Олександр (12 років). Дослідник розвідку Лазаревського не врахував, бо Якова помилково назвав дідом Пантелеймона.

У статті “Розшуки про П. О. Куліша й його батьківщину”, написаній через чверть століття, Абрамов знову звернувся до теми Кулішевого родоводу. Спираючись на лист Кролевецької духовної управи до священника Троїцької церкви у Воронежі Якіма Матвієвського від 10 вересня 1792 р., він визначив, що в Олександра й Романа був старший брат Даміан (Дем’ян), “кой уже умре” “при ихъ тогда малолѣтствѣ”. Даміан мав дружину Ірину (теж покійну), що доводилася рідною сестрою згаданого священника. У листі зазначалося, що сотенний атаман Іван Куліш – батько Олександра, Романа і Даміана – на той час уже помер (мабуть, незадовго перед тим, як було надіслано лист, бо в ньому йшлося про Іванів борг, який мали негайно сплатити діти).

Тут-таки Абрамов подав відомості ще й про таких родичів Куліша: 1) за усним повідомленням воронізького старожила, краєзнавця-самоука Д. Е. Макаренка, Куліш мав сестру (очевидно, не рідну), яка вийшла заміж за священника із с. Дубовичі; 2) за родинними переказами Абрамових (мати Івана Абрамова була кріпачкою Кулішевого друга Петра Чуйкевича), в Кулішевого батька було дві сестри: одна одружилася з якимось Новіком, а друга віддалася за Осипа Шкуру. Онука останніх була заміжня за Петром Спиридоновичем Абрамовим, рідним братом дослідника. Син Новіка – Грицько (Григорій) мешкав у Воронежі на урочищі “Кулішівщина”; 3) Уляна, донька священника Пясецького, була небогою дружини Якова Івановича Куліша. Супроти неї, тоді 16-літньої, 1807 р. порушено судову справу “О незаконно родившей [...] мужска пола младенца, которое найдено неживое”. Яків Куліш на той час ще жив, бо у зазначеній справі розписався (“дворянин сотенный атаман Яков Кульш”); 4) дружиною Якова Івановича була Марія (обоє фігурують у списку жертводавців на новий дзвін Троїцької церкви 1784 р.).

⁵ *Куліш П.* Повне зібрання творів. Листи. – К., 2005. – Т. I / Упор., комент. О. Федорука; підгот. текстів О. Федорука, Н. Хохлової. – С. 165.

У неопублікованій (?) статті Абрамова “К характеристике среды, из которой вышел П. Кулиш. (Письмо из местечка Воронежа Черниговской губ.)”, написаній на матеріалі тої самої слідчої справи (про народження позашлюбної неживої дитини), вказано, що Уляна Пясецька – донька Марти Пясецької, тещі священника воронізької Успенської церкви Афанасія Затокевича⁶. Батьком дитини тут названо священника Дмитра Пясецького (очевидно, якогось родича Уляни).

Леонтій Куліш, його син Михайло та онук Іван (у 1731 р. кобизький наказний сотник), прямим нащадком яких є Пантелеймон, володіли шляхетним гербом Сліповрон (щит: на голубому полі срібна перевернута підкова, увінчана золотим кавалерським хрестом, на якому сидить чорний крук із золотим перснем у дзьобі; нашоломник: такий самий крук з перснем)⁷.

У “Родословную книгу Черниговского дворянства”, що її підготував Григорій Милорадович, внесено лише нащадків Андрія Леонтійовича Куліша. Їх там записано вже як Кулешових. Про самого Леонтія повідомляється: він служив у чині військового товариша в Малоросійському Глухівському полку і, відповідно до універсалу гетьмана Мазепи 1702 р., отримав у Глухівському повіті хутір Озерський, який успадкували нащадки Андрія Куліша⁸.

Важливим джерелом до родоводу Куліша є його автобіографія. З неї відомо, що дід помер, коли батько був “малолітком” – його виховувала мати. Про те, що Олександр Андрійович залишився “десятолітком-безбатченком”, письменник також писав у листі до Степана Носа⁹. Поруч із Кулішевим обійся мешкав Роман зі своєю сім’єю – дружиною та двома доньками. Після його смерті Пантелеймонів батько став опікуном племінниць. Одна з них – Леся, старша від Пантелеймона на чотири роки (близька йому в дитинстві), друга – ровесниця (її імені досі ми не знали). Леся, як писав Куліш, “одружилась із якимось панком-п’яницею, – той швидко уложив її у домовину”¹⁰. Друга сестра теж вийшла заміж¹¹.

Про матір письменника Катерину не знаємо майже нічого. За відомостями, які Куліш подав у автобіографії, вона була другою дружиною Олександра Андрійовича (перша дружина – Марія Кріськійна, “воронізька ж таки дворянка значного проти його роду”). Батько Катерини Іван Гладкий був

⁶ Автограф (без закінчення) зберігається в колекції Володимира Яцюка.

⁷ *Лукомский В. К., Модзалевский В. Л.* Малороссийский гербовник. – СПб., 1914. – С. 88, табл. XXXVI.

⁸ *Милорадович Г. А.* Родословная книга Черниговского дворянства. – СПб., 1901. – Т. I. – Часть 2. – С. 296–297.

⁹ Див.: *Чалый М.* Юные годы П. А. Кулиша // Киевская старина. – 1897. – Май. – Отд. I. – С. 295. Дослідник зачитував Кулішів лист, який повністю нині не відомий; найімовірніше, написаний у 1880-х – 1890-х рр. (у публікації його не датовано).

¹⁰ [Куліш П.] Жизнь Кулиша // Правда. – 1868. – Ч. 2. – 15 січня. – С. 20.

¹¹ Можливо, це і є та Кулішева сестра, що, за І. Абрамовим, одружилася зі священником із с. Дубовичів.

сотником, а після скасування козацьких чинів отримав звання гусарського корнета; “пани Гладкі ведуть свій рід від того Гладкого, що Хмельницький стяв йому голову”. Катерина мала ще двох сестер¹².

Про Івана Івановича Гладкого – очевидно, батька Катерини – йдеться і в “Родословной книге Черниговского дворянства”, і в довіднику неурядової козацької старшини Гетьманщини, що його уклали Кривошеї. Інформація, наявна у цих виданнях, різниться між собою, хоча, мабуть, ідеться про одну й ту ж особу.

За Милорадовичем, корнет Іван Гладкий народився 1754 р. До списку дворян Чернігівської губернії внесено лише одного його сина Григорія, 1780 року народження, колезького реєстратора. Про Івана Гладкого повідомляється, що він з 1764 р. у міст. Воронежі мав маєток, який належав йому за ревізіями до 1816 р., а після того (очевидно, внаслідок смерті) перейшов до сина Григорія. Той теж мав дітей (братів у перших П. Куліша?): Афанасія (народився 1810 р., титулярний радник), Федора (1813 р. н.), Василя (1817 р. н.), Харлампія (1820 р. н.), Івана (1821 р. н.), Георгія (1827 р. н., поручик). Останній мав сина Івана, який народився 1865 р.¹³.

За Кривошеями, Іван Гладкий народився 1742 р., службу розпочав 26 березня 1759 р. значковим товаришем; 1788 р. корнет у відставці. Його дружина – Тетяна, донька священика. Рід занесено до II частини родовідної книги (у Милорадовича його занесено до I частини), де зазначено, що по смерті своїх батьків Гладкий був “в малолетстве”. Він мав сина Григорія і доньок Феодосію, Ганну, Євдокію, Тетяну, Гликерію, а також 8 підданих у міст. Вороніж. Як бачимо, Катерину, матір Пантелеймона, тут чомусь не названо¹⁴.

Від шлюбу Олександра й Катерини народилося, як твердив Куліш, семеро чи восьмеро дітей. “З попередників його, братів і сестер, живий zostавсь тільки брат Тимохвій, да й той умер малолітком. Мати споминала про Тимохвія, як про якесь диво між дітьми, що ні в казці сказати, ні пером написати”; Пантелеймон був наймолодшим¹⁵. Померла Катерина Іванівна, коли Куліш навчався в університеті¹⁶, тобто приблизно у 1839–1840 рр. У автобіографії письменник згадував: “Мати його [Куліша] вмерла ще тоді, як він бідував у Києві”¹⁷. Петро Чуйкевич, Кулішів товариш із семилітнього віку,

¹² [Куліш П.] Життя Куліша // Правда. – 1868. – Ч. 2. – 15 січня. – С. 20.

¹³ Милорадович Г. А. Родословная книга Черниговского дворянства. – Т. I. – Часть I. – С. 19.

¹⁴ Кривошея В. В., Кривошея І. І., Кривошея О. В. Неурядова старшина Гетьманщини. – К., 2009. – С. 81.

¹⁵ [Куліш П.] Життя Куліша // Правда. – 1868. – Ч. 2. – 15 січня. – С. 20.

¹⁶ Листи П. О. Куліша до Івана Пулюя (1870–86 рр.) / [Подав К. Студинський] // П. О. Куліш: (Матеріали і розвідки). – Львів, 1930. – Част. II. – С. 61. – (Збірн. Філолог. секції НТШ. – Т. XXII (2)).

¹⁷ [Куліш П.] Життя Куліша // Правда. – 1868. – Ч. 25. – 8 липня. – С. 298.

свідчив, що вона померла у віці 45–50 років¹⁸. Скупі відомості про матір письменника різко дисонують з тим, що оповів він у “Жизні Куліша”, як високо її охарактеризував, визнавши той значний вплив, що вона на нього справила – він-бо “ріс тільки на очах у матері”. В автобіографічній повісті “Ульяна Терентьевна” Куліш волів, щоб головний герой Николаша втратив матір ще в ранньому дитинстві¹⁹.

Про брата Миколу в “Жизні...” Куліш відгукнувся лише, що той служив у глухівському суді й додому навідувався хіба раз на рік. Контактів вони не мали жодних. Помер він, коли Пантелеймон був на засланні в Тулі. У листі від 18 серпня 1848 р. до III відділу, прохаючи дозволити Кулішеві переїхати в рідний хутір, його дружина Олександра писала: “Недавно умер старший брат его и оставил двух малолетних сирот, сына и дочь, обоих в таком возрасте, когда всего нужнее уроки доброй нравственности: сыну 14, а дочери 13 лет. Мы не имеем детей, и муж мой приложил бы все старания заменить этим сиротам отца”²⁰. Миколиного сина звали Григорій. Саме йому, учневі Новгород-Сіверської гімназії, вочевидь, пам’ятаючи про своє перше знайомство у гімназійні роки з народними піснями Максимовичевого видання, коли йому відкрився новий світ народної поезії, Куліш мав намір надіслати свою збірку “Украинские народные предания” і, таким чином, вплинути на подальший розвиток підлітка. У переліку осіб, яким він просив Осипа Бодяньського розіслати книжку, коли та вийде з друку, зазначено і його ім’я²¹.

Микола Куліш народився 3 жовтня 1803 р. Його похрестив парафіяльний священник воронезької Трьохсвятительської церкви (тої самої, в якій згодом похрестили і Пантелеймона) Павло Гусаковський, а хресним батьком був Максим Куліш²².

Дружина Миколи була з Анупрієнків (Онупрієнків?). Про своє знайомство з її рідним братом Федором Симоновичем (Семеновичем?) Анупрієнком писала Олександра Куліш сестрі Надії Забілі в листі від 6 квітня 1855 р. На той час він навчався в ніжинському Ліцеї кн. Безбородька (ймовірно, не закінчив: серед випускників Ліцею його прізвища не зазначається²³), а через рік планував податися до Петербурзького університету. В нього був також старший брат, імені якого не знаємо і який навіть особисто знав Куліша,

¹⁸ Див. лист Миколи Михайловича Білозерського до брата в перших Миколи Даниловича Білозерського від 30 квітня 1855 р. (ІР НБУВ. – Ф. І. – Од. зб. 3395. – Арк. 41зв.). Цю інформацію Микола Михайлович переніс до нотатника, де зібрав матеріали до Кулішевої біографії (Там само. – Од. зб. 25743. – Арк. 5). У цих джерелах також зазначено, що Кулішів батько помер у 60-літньому віці (насправді йому тоді було 66 років).

¹⁹ Див.: Повести П. А. Куліша. – СПб., 1860. – Т. 3. – С. 260–261.

²⁰ Кирило-Мефодіївське товариство: У 3 т. – К., 1990. – Т. 2. – С. 121.

²¹ *Куліш П.* Повне зібрання творів. Листи. – С. 149.

²² ІР НБУВ. – Ф. II. – Од. зб. 2133. – Арк. 1зв.–2.

²³ Див.: Гимназия высших наук и Лицей князя Безбородко. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб., 1881.

а сам Федір зустрічався з Кулішем тільки один раз давно. У листі також повідомлялося про Кулішевого племінника: той “исправился; служил сперва в Чернигове, а тепер служит в Харькове в палате”²⁴.

Далеким родичем Куліша був український поет і драматург Прокіп Степанович Котляров (1797–1856)²⁵. Вони мали якісь родинні зв’язки або по материній лінії Куліша (дядина Котлярова була родом із Гладких²⁶), або по батьковій (як свідчить друкований нижче документ, Дарина Котлярова була донькою Андрія Куліша, але ким вона доводилася Пантелеймонові і Прокопові, не відомо).

У автобіографічній поемі “Куліш у пеклі” Куліш згадував про свого “прадіда, що був у Січі кошовим отаманом і товаришував у Київській бурсі з великославним опісля отцем Владимиром”²⁷. Очевидно, письменник мав на увазі згадуваного вже Івана Куліша. Про іншого козацького предка – Максима Куліша – він згадав у романі “Михайло Чарнышенко, или Малороссия восемьдесят лет назад”: “И в моей фамилии сохранилось предание, что когда один из моих предков, Максим Кулеш, выступал в поход, конь под ним споткнулся в самих воротах, и действительно он из того походу не воротился”²⁸.

За свідченням одного Кулішевого земляка, яке 1887 р. занотував Микола Михайлович Білозерський, “из ближних родственников К[ули]ша уже никого не оставалось в Воронеже”, а хата, де народився Куліш, “уже не существовала; разобрана ещё прежде за ветхостью”²⁹.

Документ, який наводимо нижче – це витяги з метричної книги Трьохсвятительської церкви, до парафії якої належали Куліші. Вона зберігається в Чернігівському обласному історичному музеї ім. В. В. Тарновського (інв. № Ал – 611), куди надійшла в 1925 р. з Чернігівського музею культів (колишнє Чернігівське єпархіальне дровлехранилище). Про це зазначено на інвентарній картці, датованій 1948 р. Перевірити інформацію не можна, бо вся фондово-облікова інформація музею загинула у роки Другої світової війни. Записи у книзі датовано: перший – 4 січня 1815 р., останній – 6 грудня 1833 р. Через усі аркуші йде скреп: “Къ сей метрической тетрадь Глуховскаго повѣта мѣстечка Воронѣжа Трехсвятительской церкви священникъ

²⁴ Російський державний архів літератури й мистецтва. – Ф. 268. – Оп. 1. – Спр. 91. – Арк. 1–1зв.

²⁵ Так свідчив син Прокопа Котлярова – Олександр; див.: *Котляров А.* Мои воспоминания // На память 50-летнего юбилея (1852 – 10/XII – 1902) Владимирского Киевского кадетского корпуса. Посвящается нынешним кадетам из дорогих воспоминаний бывшего кадета Александра Котлярова. – К., 1904. – С. 125–126.

²⁶ Там само. – С. 107.

²⁷ *Куліш П.* Твори: У 2 т. – К., 1994. – Т. 2 / Упор., прим. В. М. Івашків. – С. 645.

²⁸ *Кулеш П. А.* Михайло Чарнышенко, или Малороссия восемьдесят лет назад. – К., 1843. – Часть первая. – С. 198.

²⁹ ІР НБУВ. – Ф. І. – Од. зб. 25743. – Арк. 197.

Андрей Щуцкий подписался” (арк. 1–19); “Къ сей метрической тетрадь епархїи Черниговской уизда Глуховскаго мѣстечка Воронижа Трехсвятительской церкви священникъ Іларионъ Безпалый подписался” (арк. 19зв.–62зв.); “Къ сей метрической тетрадь епархїи Черниговской уизда Глуховскаго мѣстечка Воронижа Трехсвятительской церкви священникъ Іларионъ Безпалый подписался. Стихарный дьячок Григорій Трубачев подписался” (арк. 63–148), “Къ сей метрической тетрадь Глуховскаго уѣзда мѣстечка Воронѣжа ... наблюдающій Трехсвятительский приход, Успенской воронѣжской церкви священник Андрей Іоаннов сын Щуцкій подписался. Стихарный дьячок Григорій Иванов син Трубачев подписался” (арк. 148зв.–158). Книга має картонну оправу (обклеєна чернетками рапортів Глухівського духовного правління за 1822 р.), корінець з коричневої шкіри, без прикрас. Угорі на верхній частині оправу напис червоним олівцем: “Метрика П. Кулеша”. Папір синій з філігранями.

Цією метричною книгою користувався Абрамов, який у своїй студії зачитував запис (модернізувавши правопис) про народження Куліша³⁰. З іншої метричної книги, що зберігалася в архіві колишньої Чернігівської духовної консисторії, – “Метрическая тетрадь данная изъ глуховскаго духовнаго правленія мѣстечка Воронѣжа въ Трехсвятительскую церковь для записки въ 1819-мъ году родившихся, бракомъ сочетавшихся и умершихъ” – запис про Кулішеве народження навів Борис Шевелів³¹. Цей запис включно з порядковим номером (у публікації Шевеліва – 10) дещо відрізняється від наведеного нижче.

Із метричної книги друкуємо відомості про родичів Куліша, а також про їхній простолод. Стосовно найближчих родичів Куліша тут міститься така нова інформація, яка досі не була в науковому обігу:

Діти Олександра та Катерини Кулішів: Яків (народився 8 жовтня 1815 р. – помер 1 серпня 1816 р.), Тимофій (3 травня 1817 р. – 30 липня 1823 р.), Петро (1 липня 1821 р. – 1 березня 1822 р.).

Єфимія Куліш померла 20 грудня 1819 р. у віці 60 років.

Доньки Романа Куліша: Олександра (Леся) – народилася 23 квітня 1816 р. і Наталія – народилася 23 серпня 1819 р.

Роман Куліш помер 21 березня 1819 р. у віці 36 років.

Дружина Романа Куліша – Пелагея Діонисіївна.

Син Романа Куліша – Ісак помер 6 травня 1815 р. в однорічному віці.

³⁰ Абрамов І. С. Розшуки про П. О. Куліша й його батьківщину. – С. 47.

³¹ Шевелів Б. Метрики П. О. Куліша і Ганни Барвінок // Україна. – 1928. – Кн. 2. – С. 91.

№*	Дата		Вік	
24	8	[жовтень 1815 р.] Отъ дворянина Александра Кулеша и жены его Екатерины Ивановой родился сынъ Іаковъ окрещень сего мѣсяца 10 числа приходскимъ священникомъ Андреемъ Щуцкимъ, воспріемникъ былъ отъ Святаго Крещенія дворянинъ Евфимъ Семеновъ синъ Шкура		арк. 3зв.
5	6	[лютий 1815 р.] Умре Дарія Андрея Кулеша дочь Котлярева въ бользни исповѣдана и Святыхъ таинъ сообщенна и погребенна священникомъ Андреемъ Щуцкимъ сего мѣсяца 8 ^{го} числа лѣтъ	23	арк. 6
14	6	[травень 1815 р.] У дворянина Романа Андреева сына Кулеша умре сынъ Исаакій погребень приходскимъ священникомъ Андреемъ Щуцкимъ сего мѣсяца 7 числа лѣтъ	1	арк. бзв.
15	23	[квітень 1816 р.] Отъ дворянина Романа Андреева сына Кулеша и жены его Пелагій родилась дочь Александра окрещенна приходскимъ священникомъ Андреемъ Щуцкимъ сего мѣсяца 25 ^{го} числа воспріемница была отъ Святаго Крещенія Ирина Фомина дочь Шкуриха		арк. 9
18	4	[червень 1816 р.] У козака Захарія Кулеша умре дочь Параскевія погребенна приходскимъ священникомъ Андреемъ Щуцкимъ сего мѣсяца 5 ^{го} числа	5	арк. 13
23	1	[серпень 1816 р.] У дворянина Александра Андреева сына Кулеша сын умре Іаковъ погребень приходскимъ священникомъ Андреемъ Щуцкимъ лѣтъ	1	арк. 13зв.
10	13	[квітень 1817 р.] Отъ козака Захарія Кириллова сына Кулеша и жены его Евдокіи Василіевой родился сынъ Артамонъ окрещень сего мѣсяца 14 числа протоіереємъ Іоанномъ Щуцкимъ воспріемникъ былъ отъ Святаго Крещенія козакъ Кондрагъ Михайловъ сынъ Калениченко		арк. 15
13	3	[травень 1817 р.] Отъ дворянина Александра Андреева сына Кулеша и жени его Екатерины родился синъ Тимофѣй окрещень благочиннымъ протоіереємъ Іоанномъ Щуцкимъ сего		арк. 15

* Порядковий номер у метричній книзі.

		мѣсяца 8 ^{го} числа воспріемникъ былъ отъ Святаго Крещенія дворянинъ Евфимъ Семеновъ сынъ Шкура [січень 1818 р.]	
3	18	Умре пасячникъ Александра Кулеша Максим крестянинъ господъ Дубянскихъ въ бользни исповиданъ и святихъ таинъ сообщень и погребень 20 числа протоіереемъ Иоанномъ Щуцкимъ лѣтъ [липень 1819 р.]	арк. 24 50
20	26	Отъ дворянина жителя Воронѣжскаго Александра Андреева сына Кулѣша и жени его Екатерины Иоанновой дочери родился сынъ Пантелимонъ крещень сего іюля 27 ^{го} числа приходскимъ священникомъ Ілариономъ Безпалымъ, воспріемникъ былъ ему отъ святаго Крещенія дворянинъ Евфимъ Симеоновъ сынъ Шкура [серпень 1819 р.]	арк. 28зв.
25	23	Отъ дворянина жителя воронѣжскаго Романа Андреева сына Кулѣша и жени его Пелагее Діонисовой дочери родилась дочь Наталія крещена августа мѣсяца 24 ^{го} числа приходскимъ священникомъ Ілариономъ Безпалымъ, воспріемница была ей отъ Святаго Крещенія жителька воронѣжская дворянка Ирина Оюмина дочь Шкурина жена [березень 1819 р.]	арк. 29
4	21	Умре дворянинъ Романъ Андреевъ сынъ Кулѣшъ в бользни предъ смертію исповѣданъ и святыхъ таинъ сообщень и погребень марта мѣсяца 23 ^{го} числа приходскимъ священникомъ Ілариономъ Безпалымъ лѣтъ [грудень 1819 р.]	арк. 32 36
22	20	Умре дворянка Евфимія Кулѣшиха вдова въ бользни предъ смертію исповѣдана и святыхъ таинъ сообщена и погребена декабря 23 числа, приходскимъ священникомъ Ілариономъ Безпалымъ лѣтъ [липень 1821 р.]	арк. 33 60
10	1	Отъ дворянина жителя воронѣжскаго Александра Андреева сына Кулѣша и жени его Екатерины Иоанновой дочери родился сынъ Петръ крещень сего іюля 1 ^{го} числа приходскимъ священникомъ Ілариономъ Безпалымъ, воспріемникъ былъ ему отъ Святаго Крещенія житель воронѣжскій дворянинъ Евфимъ Симеоновъ сынъ Шкура [вересень 1822 р.]	арк. 44
17	9	Отъ крестянина жителя воронѣжскаго Маріи Шкуриной Иоанна Григоріева сына Алекси, и жени его Елени Терентіевой дочери родилась дочь Минодора. Крещена сентября мѣсяца 11 ^{го} числа, приходскимъ священникомъ Ілариономъ Безпалымъ, воспріемница была ей	арк. 52зв.

		отъ святого крещенія, дворянка жителька воронѣжская Екатерина Иоаннова дочь Кулъшева жена [вересень 1822 р.]	
19	29	Отъ казака жителя воронѣжскаго Иосифа Филипова сына Прохоровскаго и жени его Анни Андреевой дочери родилась дочь Устина. Крещена сентября мѣсяца 30 числа, приходскимъ священникомъ Іларіономъ Безпалымъ, восприемница была ей отъ святого крещенія, дворянка жителька воронѣжская Екатерина Иоаннова дочь Кулъшева жена [березень 1822 р.]	арк. 53
3	1	Умре у дворянина Александра Кулъша сынъ Петръ и погребень марта мѣсяца 2 числа, приходскимъ священникомъ Іларіономъ Безпалымъ, лѣтъ [липень 1823 р.]	арк. 55зв. 1
10	30	Умре у дворянина Александра Кулъша сынъ Тимофей и погребень іюля мѣсяца 31 числа приходскимъ священникомъ Іларіономъ Безпалымъ [серпень 1825 р.]	арк. 62 7
18	7	У крестьянина господь Шкуръ Иоанна Григоріева сына Алекси и жени его Елени Терентіевой дочери родилась дочь Евдокія, окрещена сего августа 9 приходскимъ священникомъ Іларіономъ Безпалымъ. Восприемницею ей отъ святого крещенія была жителька вороніжская Александра Романова дочь Кулъшева [травень 1827 р.]	арк. 75
11	7	У козака жителя вороніжскаго Петра Павлова сына Власка и жени его Агріпыни Саввиной дочери родилась дочь Ирина, окрещена сего мая 8 приходскимъ священникомъ Іларіономъ Безпалымъ. Восприемницею ей отъ святого крещенія была жителька вороніжская Александра Романова дочь Кулъшева [травень 1832 р.]	арк. 82
4	23	Двадцать перваго числа у козака вороніжскаго Дмитрія Михайлова сына Радченка и законой жени его Късеніи Михайловой дочери родилась дочь Елена. [Кто были восприемники:] Восприемницею козачка воронѣжская Евдокія Михайлова дочь Тарасенкова жена да дворянин коллежскій регистраторъ Николай Александровъ сынъ Кулъшевъ [вересень 1832 р.]	арк. 143
6	19	Восемнадцатаго числа в козака жителя вороніжскаго Петра Павлова сына Власка и законой жени его Агафіи Діонисовой дочери родился сынъ Трофимъ. [Кто были	арк. 144

		восприемники:] Козакъ воронижскій Стефанъ Діонисовъ сынъ Харченко и дворянка Екатерина Иоанова дочь Кулъшева жена [жовтень 1832 р.]	
8	9	Восьмага числа у крестьянина жителя воронижскаго помъщици Късеніи Афанасіевой Пъшевцовой, Поликарпа Стефанова сына Грека и закономъ жени его Домникии Павловой дочери родилась дочь Пелагія. [Кто были восприемники:] Дворянка воронижская Александра Романова дочь Кулъшева дъвица [листопад 1832 р.]	арк. 144зв.
10	24	Двадцять третаго числа у козака жителя воронижскаго Алексія Петрова сына Уласка и законной жени его Пелагеи Матфеевой дочери родился сынъ Александръ. [Кто были восприемники:] Козакъ воронижскій Иосифъ Петровъ сынъ Уласко и дворянка воронижская Александра Романова дочь Кулъшева дъвица [липень 1833 р.]	арк. 145
10	10	Десятаго числа у дворянина воронижскаго Александра Иоаннова сына Шкури и закономъ жени его Матрони Василювой дочери родился сынъ Антоній. [Кто были восприемники:] Неслужащій колежскій регистраторъ Николай Александровъ сынъ Кулъшь	арк. 150зв.

Игор Ситий (Чернігів), Олесь Федорук (Київ). **До родоводу Куліша.**

У статті зведено друковану інформацію про родовід П. Куліша по батьківській і материній лініях. На основі архівних джерел – метричної книги воронезької Трьохсвятительської церкви – подаються нові відомості про його найближчих родичів.

Ключові слова: родовід, генеалогія, Куліші, Гладкі, Вороніж.

Игорь Сытый (Чернигов), Олесь Федорук (Киев). **К родословной Кулиша.**

В статье собрано печатные сведения о родословии П. Кулиша по отцовской и материнской линиям. На основании архивных источников – метрической книги воронезьской Трехсвятительской церкви – предоставляются новые данные о ближайших его родственниках.

Ключевые слова: родословная, генеалогия, Кулиши, Гладкие, Воронеж.

Ihor Syty (Chernihiv), Oles' Fedoruk (Kyiv). **On the Genealogy of Kulish.**

The article raises print information about the genealogy of Panteleimon Kulish on both paternal and maternal lines. The authors give new information about his closest relatives based on archival sources (i. e., the metric book of the Church of Three Saints in Voronizh).

Key words: genealogy, Kulishs, Hladkys, Voronizh.